

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. iij. De reliquis meteoris ignitis, quæ in aëre fiunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

S. III.

Effectus fulminum & tonitruum, eorumque loca & tempora.

Dico quartò, effectus fulminum & tonitruum, quibus miraculi aliquid inest, istos potissimum esse.

Primus effectus.

Primò fulmen loculis integris & illæsis aurum, argentum, æs intus conflatur: incolumi vagina gladium frangit: inuoluto ligno circa pila ferrum omne dissoluit: integra carne, & nulla interdum apparente nota, ossa comminuit, & generatim, ut ait Seneca lib. 2. c. 31. valentiora, quia resistunt, vehementer dissipant; cedentia nonnunquam sine iniuria transeunt. Cum lapide, ferroque, & durissimis quibusque configit, quia necesse est ut viam per illa impetu querat. Itaque teneris & rarioribus parit, quamquam flammis opportuna videantur; quia patente transitu minus læuit.

Secundus effectus.

Secundò dolia interdum fulmine exhauriuntur intactis operimentis, nulloque per illa vestigio relicto, ut narrant Plinius, Seneca, Lucretius, Albertus Magnus; quia nimirum dolium tunc non resistit, sed per vim fulminis laxatum admittit in se ignem, cuius calore siccatur vinum & dissoluitur.

Contra verò interdum stat effracto dolio vinum, inquit Seneca, nec ultra triduum rigor ille durat, quia tunc dolium resistens fulmini, ut potest densiori, ab eo frangitur; calor autem liquores potest addensare si exhalationem siccam continent; sic enim gignitur sal, sulphur, & nitrum. Quoties ergo non potest fulmen penetrare vinum, crustam circa illud quandam inducit, extremas illius partes addensans, quibus vinum totum quoddam quasi corio circumdatum detinetur. Huiusmodi autem vinum postquam ad priorem rediit habitum, si potetur, vel exanimat, vel dementes facit, propter noxias qualitates quæ insunt fulmini.

Tertius effectus.

Tertiò venenata interdum post fulminis plagam venenum deponunt; & quædam veneno prius carentia, illud concipiunt; quia in illis fulmen exurit venenum, in aliis sulphureos halitus relinquit. Negat Plutarchus, dormientes tangi fulmine; quod mihi non suspectum modò, sed falsum videtur, & nupero exemplo constat, Sacerdotem Theologiae Auditorem fulmine ictum in somno, & oppressum esse. Martiam primariam mulierem iure Plinius miratur, fulmine ictam, gravidam partu exanimato, citra vllum aliud incommodum vixisse. Denique fulmineum ignem nulla interdum extinguere aqua potest; sic enim Romana legio Christiana Fulminatrix est appellata, quod euocasset à cælo ignem aqua mixtum: ille hostes exussit; ista Romanos milites potauit.

Effectus tonitruum.

Quartò, effectus etiam tonitruum sunt mirabiles; tubera enim terræ tonitruo dicuntur gigni; nam faciunt lautas optata tonitrua cœnas; vel quia terram tonitru aperit, ex quo tubera prodeant; vel quia nubes tunc effusa & spiritu turgida, terram fecundat. Vinum etiam acore insicit fulmen, ut conchas rore plenæ.

Loca fulminum.

Dico quintò. Alta & eminentia loca crebrius fulmine tanguntur, quam humilia, v.g. montes & turres ac proceræ arbores. Ratio est motus transversus fulminis. Dicitur nunquam esse fulmina in Scythia, propter maximum frigus; & in Egypto, propter magnum calorem. In Britannia ferè nulla sunt, & in regionibus septentrionali-

Abus valde rara. In Italia propter temperiem caloris & frigoris sunt creberrima. Communiter dicitur, lauros fulmine nunquam tangi; quod idem affirmatur de pelle vituli marini, corallio, hiacyntho, aquila; quæ mihi sunt valde dubia. Scio Augustum circumtulisse semper pellem vituli marini, in remedium aduersus fulmina, & ad omnem suspicionem tempestatis in abdita secessisse loca. Tyberium solitum esse coronari lauro in fulminum metu tonante cælo, Caligulam sub lecto delituisse, Neronem ad loca concurrisse subteranea, Severum lecticam etiam suam corio vituli integri præcepisse.

B Hyeme vix unquam tonat aut fulminat ex defectu calidarum exhalationem; in fine veris crebriora fulmina esse solent; initio item autumnii ac æstatis sine; quia tunc maior copia exhalationum collecta est, quam modicus calor non satis digerit. Vbi autem repidissima sunt hyemes, ut in Campania, ibi, teste Plinio, iuxta hyeme & æstatis fulgurat.

SECTIO III.

De reliquis meteoris ignitis, quæ in aere sunt.

Quædam ex illis sunt in suprema regione ætheris, quædam in media, quædam in infima. De singulis pauca mihi quædam dicenda sunt, quod in illis nihil sit difficile. Vniuersum autem moneo de omnibus, materiam eorum esse exhalationem pinguem & viscosam, idoneam scilicet ad ignem concipiendum. Formam esse ignem, si exhalatio tota inflammata sit, sin minus, illam esse terram viscoso humore infectam. Causam efficientem esse præsertim sidera, motum item & collisionem illarum exhalationum iuvare.

Dico primò, meteora ignita, quæ in suprema regione ætheris apparent, ista numerantur; pyramis, capræ saltantes, trabes, faces, dolia, clypei, stellæ discurrentes.

Pyramis, siue ignis perpendicularis, est meteorum figuram habens pyramidis, qualem habens flammæ in candelis accensæ, grauiore materia infra descendente tanquam basi, superioribus ob subtilitatem in conum abeuntibus.

D Capra saltans est meteorum igneum suprema regionis ætheris, figurâ & subsistitum similitudinē habens veræ capræ saltantis, idēque à barbula, & floccis circumpendentibus capræ nomen inuenit, quia nimirum exhalatio inæqualiter rara est, & successiue accenditur, ideoque videtur saltare. Talis apparuit morte Augusti lunari magnitudine.

Trabs, siue lancea & iaculum, est meteorum longum & iacens, & imaginem habens lanceæ aut trabis. Talis apparuit anno 1625. quæ ab oculo exorta, euectaque ad summum cæli, lunam infuscasse traditur.

E Stipulæ ardenres sunt cum exhalatio longæ, latæque sparsa, & subinde relucens, speciem exhibet stipularum in agris flagrantium.

Clypeus est meteorum in orbem scintillans.

Stellæ discurrentes meteora sunt ignita, in quibus pars vna exhalationis accendit successiue aliam, sicut contingit in lucernis, quarum vna superior est, altera inferior; illa accensa, ista paulo ante extincta; tunc enim vnus fumus tam celeriter ignem alterius corripit, ut videatur flamma illius ad istam descendisse.

Dico

Quæst. II. Sect. III. de Meteor. igneis. 379

Dico secundò : meteora ignita mediæ regionis æris ista duo numerantur , stella cadens , & draco volans.

Stellæ cadentes meteora sunt ignita , quæ ab vno loco ad alium transeunt ; vel per propriam leuitatem euecta sursum , & dicuntur sidera volantia ; vel in latus aut deorsum depressa per impulsu nubis condensata , sicut fulmen ; tuncque propriè vocantur cadentia . Generantur intra nubem , & sunt parua fulmina ; potestque definiti stella cadens , *Est exhalatio incensa , explosa è nube deorsum , quæ stella cadentis imaginem veram habet* . Ventos ingentes portendit hoc meteorum , quia magnam indicat copiam exhalationum ; sæpè etiam stellas vento impendente videbis præcipites cælo labi , noctisque per vibram flammæ longos à tergo albescere tractus .

Draco volans est exhalatio nec valde calida , nec valde compressa , quæ occurfu frigida nubis curuatur , adeò vt serpentis referat imaginem . Et quia ex parte anteriori est subtilior , videtur quasi scintillas ex ore vomere .

Dico tertio , meteora ignita infimæ regionis sunt Castor & Pollux , & Helena ; ignis fatuus , ignis lambens .

Castor & Pollux , & Helena sunt halitus viscosi & pingues , excitati supra mare , vel per antiperistasin æris frigidi circumstantis , vel per collisionem . Si sint duo , appellantur castor & pollux , existimanturque nauigantibus esse faustissimi : si vnicus fuerit , vocatur helena , existimaturque infauitissima , vt ait Plinius lib. 2. cap. 37 . cuius rei nulla subest ratio physica , ideoque superstitiosa vanitas est . Crediderim tamen quod ait Seneca lib. 2. cap. 1 . *In magna* , inquit , *tempestate apparent quasi stella velo insidentes : existimant se tunc adiuuari periclitantes : Pollucis & Castoris numine ; causa verò melioris spei est , quod iam apparet frangi tempestatem , & ventos desinere* . Vocantur à nostratibus *Feu Saint-Elerme* ; vel meliùs , *Feu saint Telme* .

Ignis fatuus est exhalatio viscosa & valde compressa , quæ accenditur supra terram in infima regione æris , & per eam videtur saltare in morem hominis fatui : à castoribus solum differt , quòd illi sunt in mari . Causa accensionis est : vel antiperistasis frigidi æris nocturni , aut nubium ; vel collisio partium exhalationis inter se . Causa fatui est motus æris , in quo vehitur ; ideoque fugientes homines sequitur , sequentes fugit , quia cum sequimur ærem , impellimur ; cum fugimus , trahimus . Ideoque etiam sequentes trahit ad flumina , & præcipitia , quia eò faciliùs ær expulsum transiit , nisi aliquando etiam à malo genio ignes hi dirigantur . Sæpiùs apparent supra paludes , cloacas , cæmeteria , patibula , quia à cadaueribus viscosæ prodeunt exhalationes . Autumno crebriores sunt , quia caloribus æstiuis adhuc terra fumat , neque sol illos halitus dissipare potest . In Hispania , & Æthiopia plures sunt quàm in regionibus septentrionalibus .

Ignis lambens est flamma genita ex rara & subtili exhalatione , vel etiam ex spiritibus calidiorum animalium , quæ dispersa per ærem , eorum aliquando capillis solet inhærescere : boni ominis halitus habetur .

*Eccle leuis summo de vertice visus Iuli ,
Fundere lumen apex , tactuque innoxia molli ,
Lambere flamma comas , & circum tempora passè .*
Non vrit hæc flamma ob raritatem & tenuitatem , sicut flamma vini ardentis vrendi vim non

habet . Emicat sæpè in ira & ebrietate , vel magno labore , vt sæpè in bellis contigit . Interdum tamen crediderim illos esse solum spiritus sine igne . Hinc lucidi oculi Tiberio , qui noctu clarè omnia cernebat vt interdiu . Tales etiam Mario & Syllæ . Hinc Asclepiodorus Philosophus legebat noctu absque lucerna : id quod etiam vanius quàm verius de se prædicant ambo Scaligeri & Casaubonus .

QVÆSTIO III.

De meteoris aqueis , quæ sunt in aère .

Quædam sunt in secunda regione æris , & sunt nubes , pluuia , nix & grando : quædam in infima , & sunt nebula , pruina & ros , cui adiuncta sunt mel , manna , & saccharum .

SECTIO I.

De nubibus , pluuiis , niue , grandine .

Quid esse mirabilis potest aquis in cælo stantibus ? inquit Plinius lib. 3. cap. 1 . sed quotidiana tamen illa miracula in pendulis nubibus , minùs solet mirari animus , quia crebriùs debet . Dicendum igitur est de nubibus quid illæ sint , quomodo generentur , quanam earum varia genera , quanam accidentia , cur in aère pendulæ maneant .

Dico primò . Nubes est vapor exhalatione mixtus , in secunda regione æris frigore condensatus . Prima particula explicat materiam ex qua constant nubes ; illa enim est vapor aqueus exhalatione mixtus , & in altum vi solis & siderum eleuatus . Esse vaporem constat , quia soluitur in pluuias quando ad naturalem densitatem aqua rediit : esse autem vaporem aqueum exhalatione mixtum , patet ex impuritate aquæ pluuiæ ; ac nivalis , quam constat plurimæ terræ admixtam esse . Secunda particula locum explicat , in quo sunt nubes ; est enim secunda regio æris , non suprema , neque infima . Tertia particula causam explicat formalem & effectiuam nubium ; forma enim earum accidentalitè est opacitas quædam , & densitas vaporis . Causa effectiua est frigus , tum ipsius aquæ , quæ reducit se ad pristinum frigus , deficiente calore solis ; tum circumstantis frigus mediæ regionis æris .

Postquam igitur peruenit vapor ad secundam regionem æris , aduentitiam illuc deponit calorem , quia deficiunt radij solares reflexi ; directi verò hic infirmi sunt . Premente frigore concrecit paulatim vapor , ac tandem densatur in nubem ; ideo non aliud est nubes , quàm addensatus vapor .

Nubes verò aliæ fecundæ sunt , quædam steriles & protus infecundæ . Fecundæ idoneæ sunt vt abeant in pluuias ; infecundæ sicciores sunt , & euandæ , neque soluuntur in pluuiam , sed in ærem aut ventos abeunt .

Colores nubium non sunt nisi apparentes , & oriuntur ex varia tantùm permixtione luminis cum opacitate quadam & perspicuitate . Sunt videlicet aliquando rubræ nubes , alias candidæ , interdum nigre ; cum enim nubes valde densæ sunt , atquò adeò parum sunt perspicuæ , exiguum